

לשמוע קול תורה - פסוק השבוע

פרשת אמור

"ששתימים תעשה מלאכה ובימים השביעי שבת שבתון מקראקדש כל מלאכה לא תעשו שבתהוא לה' כלל מושב תיכם" (ויקראכג, ג).

המילה שבתחוזרת שלוש פעמים בפסוק זה: שבת, שבתון, שבת לה'.

מה רוצה התורה להדגיש בחזרה זו?

כדי להבין את משמעות החזרה ניעזר בפירוש הרמב"ן.

בשבת אנו מצווים לשבות ממלאכה. ל"ט מלאכות ותולדותיהן אסורות מן התורה, ועליהן נוספות מלאכות שאסורות מדרבנן – חלקן משום שהן דומות למלאכות שאסרה התורה, חלקן נקבעו כסייג וכגדר המונעים מאתנו להגיע למלאכה האסורה.

ואולם גם אם האדם יכבד את כל האיסורים הללו וישבות מכל מלאכה הוא עשוי לחלל את השבת – הא כיצד?

שני ממדים לשבת. הממד הראשון הוא ההכרה שה' הוא בורא העולם. הכרת ה' אינה מתבטאת רק במחשבות ובמילים אלא גם במעשים. במשך יום שלם הרינו כעבדים ממש, ואיננו רשאים לפעול כרצוננו. עלינו להיזהר בכל רגע ורגע שלא לעשות מעשים שאין במהותם כל רע, כמו לבשל, לברור או לעבוד בכל עבודה, רק כי כך ציוונו האדון. אנו הנבראים והוא הבורא, ועלינו להפנים מציאות זובעצירת כל מלאכה.

אבל מהות השבת אינה מתמצית רק באיסורים – יש גם ממד שני.

הממד השני קשור לאווירת השבת. הקב"ה נתן לנו את השבת מתוך אהבתו הרבה, והוא חפץ שנהנה ממנה ונתענג בה. העבדות לה' בשבת היא עבדות מתוקה, מרוממת ובונה, והיא נועדה לאפשר לנו להתקרב לה' ולחיות חיי משפחה מלאים. איננו עובדים, ויש לנו פנאי לעצמנו ולמשפחתנו. אנו נהנים מארוחות דשנות, מטיילים עםבני המשפחה, לומדים יחד, משחקים ומרבים אהבה בין איש לאשתו. גם נשמתנו זוכה להתרומם בתפילות ארוכות ויפות, בשיעורי תורה המושכים את הלב ובשירי שבת סביב השולחן.

האדם יכול לרומם את השבת לגבהים, אך הואגם מסוגל להפוך אותה לחולין גמור בלי לעשות שום מלאכה אסורה, לא מן התורה ולא מדרבנן. הוא יכול לנצל את יום השבת לסידור ביתו, או לארגן תחרויות כדורגל בהסתמך על דברי הרמ"א שמשחקי כדור מותרים בשבת; הוא יכול להרהר כל היום בעסקיו, הלוא הרהורים מותרים. אמנם הוא לא עשה שום מלאכה, אבל השבת שלו רחוקה מלהיות שבת לה'. רשמית הוא שמר את השבת, אך מהותית הוא חילל אותה. הרמב"ן מאיר את עינינו שהתורה חזרה והזהירה על השבת וקראה לה "שבת שבתון", ללמדנו ש"עובדין דחול", גם כשאין בהם מלאכה, הם במהותם אסורים מן התורה. איסורם אינו מתבטא בעבירה על ציווי פרטי זה או אחר אלא בחוסר קיום השביתה המתבקשת – קודש לה'.

אם כן, שלוש הפעמים שבהן חוזר השורש "שבת" רומזות לשלושת הדברים שנדרשים מאתנו בשבת: הראשון – לשבות מכל המלאכות האסורות מהתורה השני – שלא לעבור על איסורי חכמים והשלישי – לקיים את רוח השבת.